

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. II. De unitate & distinctione Animarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

§. I.

Quid & quotuplex sit Anima?

Anima definitur ab Aristotele: Actus primus corporis naturalis organici potentia vitam habentis. Dicitur *Actus primus*, hoc est, forma substantialis, quæ sit aliarum secundarum & accidentalium radix, vel effectiva vel exigitiva, adeoque ipsa prior sit, saltem prioritatem intentionis, dignitatis, & perfectionis, actuans seu informans aliam partem, aut saltem ad illam aliquando informandam ordinata. Dicitur 2. *Corporis naturalis*, hoc est, compositi Physici substantialiter completi à natura intenti, cujus ipsa est pars intrinseca, dum partem informat aliam. Dicitur 3. *Organici*, quia corpus illud debet habere saltem inchoative vel radicaliter organa, seu instrumenta ad functiones vitales necessaria, quæ exiguntur ab anima. Dicitur 4. *Potentia vitam habentis*, id est, vitam in actu secundo, seu operationes vitales, quas corpus, seu compositum illud substantialiter completum potest elicere & recipere: nam in actu primo compositum illud naturale est per animam actu vivum.

Anima dividitur in vegetativam, sensitivam, & rationalem. Ratio petitur à diversis operationibus vitalibus: quædam enim, uti plantæ, solas habent operationes vegetativas: alia, uti bruta, etiam sensitivas: & homo simul etiam habet rationales; ergo cum triplicis generis operationes vitales diversis in suppositis inveniantur, totidem principia, seu animæ assignandæ sunt.

§. II.

De unitate & distinctione Animarum.

Duplex hic est error crassissimus, quem retulisse, refutasse est: alter Averrois, qui volebat, unam in omnibus esse animam; alter Pythagoreorum, qui docebant, omnes animas ejusdem esse rationis, & de uno corpore in aliud transmigrare, quam migrationem Græci *Metempsychosin* dicunt, ita ut anima, quæ hodie ratiocinatur in homine, cras mugiat in bove, rudat in asino, coaxet in rana. Errorem hunc sequuntur adhuc hodie Brachmanes Indi; hinc cæci illi beatissimam se morte defunctos putant, si vaccæ caudam manu tenentes, efflent spiritum, rati, hac ratione animum in vaccam intraturum, nobiliorem haud dubie sedem, quam si in vilis animal ingrederetur. Primus error jam refutatus est, ubi ostendimus, non dari animam toti mundo communem, atque etiam damnatus est in Conc. Lateranensi.

Secundus quoque error per hoc refutatur, quod ex constanti & stabili proprietatum, atque operationum diversitate arguamus in distinctis suppositis diversas radices sive principia; sed in homine, bruto, & planta, imò inter ipsa bruta & plantas datur ingens & stabilis hujusmodi diversitas: ergo diversæ sunt radices seu animæ. Confirmatur ratione Aristotelis, quia quemadmodum ex diversitate officinarum, instrumentorum, & operum diversitatem colligimus artium; ita ex diversitate corporum, organorum, & operationum diversitatem colligimus animarum.

Quæstio tamen non ignobilis agitur de hominum animabus, an nempe istæ

istæ differant specie? qua in re communior & probabilior videtur sententia, quæ asserit, animas rationales ejusdem esse speciei ac in perfectione essentiali æquales, quamvis opposita magnam quoque habeat Auctoritatem; illam enim docuerunt Albertus M. Scotus, Cajétanus, Arriaga, & alii, ut dictum est, ubi de unione. Ratio id opinandi est, quod non habeamus sufficiens indicium de hac essentiali animarum inæqualitate: si quod enim esset, haberetur ex diversitate operationum & organorum in diversis hominibus; hoc autem non est sufficiens indicium, cum similis diversitas in eodem homine, quamvis utique non mutet animam, successivè reperiatur: idem enim homo nunc est æger, nunc sanus, nunc ingeniosus, nunc stupidus, nunc rationis compos, nunc impos &c. quare diversitas hæc potius refundenda est in alias temperamentorum causas, cum intrinsecas, tum extrinsecas, de quibus alibi.

Confirmatur, quia si in hominibus admittatur essentialis inæqualitas animarum, etiam admittenda videtur in brutis ejusdem speciei, v. g. inter plures equos ob paritatem rationis; sicut enim unus homo est altero ingeniosior, agilior, &c. ita unus equus est altero generosior, fortior, agilior: at in brutis hoc admitti non potest; aliàs equus minùs generosus, minùsque fortis & agilis, nunquam posset generare equum generosiorem, fortiorem; cum alias effectus esset essentialiter perfectior suâ causâ; sequela est contra experientiam: ergo. Et certè hac ratione magis & magis semper deficeret perfectio specierum, cum equus perfectior sæpè generaret equum imperfectiorem; iste autem nunquam generare posset alium se perfectiorem.

Rationes contrariæ.

A Criter olim disputatum fuit, utrùm anima Christi non esset perfectior animâ Judæ; quod quidem negare, à quibusdam insinulatum est erroris. Deinde Salomon Sap. 8. gloriatur, sortitum se esse animam bonam: & cum esset magis bonus, venisse se ad corpus incoquinatum: ergo & anima Christi perfectior est animâ Judæ, imò omnium perfectissima, & anima Salomonis perfectior, quàm aliis hominibus. Quid actum sit in hac controversia, non inquirō: Anima Christi perfectior equidem est animâ Judæ, & omnium hominum, si spectetur, ut ornata omnibus naturæ, gratiæ, & gloriæ donis; si tamen absque istis consideretur, neutiquam infertur major ejus perfectio essentialis, neque in hoc sensu error est: quin imò huic opinioni favet ipsa Script. quæ ad Philip. 2. dicit, quod Christus sit *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.* Item ad Hebr. 2. de Christo dicitur: *Unde debuit per omnia fratribus assimilari.* Similiter anima Salomonis plerisque aliis perfectior fuit accidentaliter, ut dicunt, non substantialiter. Anima Salomonis ex se bona erat, uti omnium hominum anima bona est; melior autem fuit, quia pluribus ornata donis. Imò S. Aug. Lib. 10. de Gen. ad Lit. c. 17. ita legit: *Sortitus sum animam bonam, & ut essem magis bonus, veni ad corpus incoquinatum.*

Contra tamen pugnas etiam ratione: nobiliores enim operationes, quales deprehenduntur in quibusdam hominibus, arguunt utique nobiliorem radicem; aliàs defendi poterit cum Pythagoricis, unam esse specie animam in brutis omnibus, totamque operationum diversitatem refundi posse in dispositiones varias. Sed distinguendum est inter operationes, quæ determinatè à suo principio exiguntur, & inter illas, quæ hinc & nunc eliciuntur propter meliores dispositiones. Videmus autem ab eodem homine puero & sene, sanæ mentis

&

& stulto diversissimas successivè operationes elici, quæ utique non in diversas radices seu animas, sed in diversas dispositiones refunduntur, & tamdiu refundi debent, quamdiu non habetur sufficiens fundamentum dicendi contrarium; quin & similitudo hominum à communi patre Adamo descendentium plurimum convenire videtur, si de similitudine essentiali sermo sit: nam aliunde à diversis temperamentorum causis repetenda est diversitas hominum accidentalibus, quæ ad gerenda varia reipublicæ humanæ munia erat aut utilis aut necessaria.

Sequela & paritas de brutis nulla est: imprimis enim differentia inter bruta constans est, & universalis, nec enim unquam videmus mugire leonem, aut bovem sibilare, aut latrare felem, sicuti vidimus hominem in sapientem aut insipientem mutatum: ergo in priori casu meritò agnoscimus stabilem radicem substantialiter diversam, quamvis in posteriori diversitas accidentalibus sufficiat.

2. Diversitas inter homines non est ita notabilis, ac inter bruta diversa; nam prior se habet, sicut calamus subtilior ad obtusorem; secunda verò sicut calamus & malleus: ergo sicut instrumentum ejusdem rationis, licet nonnihil imperfectius, adhuc ad eundem ordinatur finem, ac proinde ad eandem artem pertinet, ita de homine & homine dicendum: quamvis diversitas notabilis organorum, v.g. piscis & bovis, satis indicet diversitatem finis per se à natura intenti, sicut diversitas notabilis instrumentorum indicat diversitatem artium specificam. Hinc quisquis prudens est, aliam videt diversitatem inter canem & serpentem, quam inter canem & canem.

Sed ad quid anima æqualis in cæco & surdo à nativitate, in perpetuò amen- tibus, & aliis, in quibus non potest modo sibi condigno operari? vel si inesse possit corpori, carenti organis ad operationes sibi proprias requisitis, cur non esse possit anima æqualis in diversis brutis? At organa quædam ad operationes homini proprias semper habet aut habuit anima: surdus & cæcus, etsi careant organo visus, non tamen desunt alia homini propria: amentes ipsi vix sunt ita sine mente, ut non plures exerceant operationes, quæ manifestè aliquem rationis usum indicant. Deinde organorum in ipsis conformatio est per se apta ad ratiocinium, aut saltem talis fuit inchoativè, dum infusa est anima, licet postmodum sit ad istud per accidens reddita inhabilis; ut evenit in ebrio, dormiente, vel ægroto, in quo propterea non mutatur anima. Vel si contendas, nulla unquam fuisse talia organa, ipsam animam rationalem excludis, nedum perfectiorem. Bruta autem ex natura sua diversa habent organa ob fines omnino diversos à natura intentos: diversum igitur ipsis inest principium eorum vel effectivum vel exigivum.

§. III.

An in eodem vivente plures simul sint Animæ?

PLATO, quem secutus dicitur Galenus, existimabat in homine dari tres animas, non solum realiter distinctas, sed etiam loco & subiecto separatas: unam rationalem velut principem collocabat in cerebro, alteram sensitivam & irascibilem in corde, tertiam nutritivam & concupiscibilem in hepate; quod explicavit exemplo civitatis bene ordinatæ, in qua requiruntur tres hominum classes, nempe senatorum, militum & plebejorum.

H h

Alter